خراسان روزنامه صبح ایران
یک‌شنبه ۱۹ فروردین ۱۳۹۷ . ۲۱ رجب ۱۴۳۹ . شماره ۱۹۷۹۰

فارس- جنگ لفظی ترامپ و مقامات چینی و نیز گزارش های ضعیف از فرصت های شغلی آمریکا، قیمت طلا را تا ۶/۵ دلار بالا برد و باعث افت ارزش بازارهای سهام آمریکا شد. در پی این تنش همچنین قیمت نفت در یک هفته گذشته کاهش یافت و به ۶۷/۱۱ دلار در هر بشکه رسید. در این زمینه نفت برنت طی هفته گذشته ۲/۸ درصد و نفت خام آمریکا ۴/۴ درصد ارزش خود را از دست دادند.

تلاطم در بازارهای جهانی در نتیجه جنگ تجاری چین و آمریکا

ریشه یابی شطرنج تجاری چین و آمریکا

تبعات سرشاخ شدن ۲ غول اقتصادی

گروه اقتصاد
Economic@khorasannews.com

در هفته های اخیر، خبرهای جدیدی از تقابل چین و آمریکا در صحنه تجارت خارجی به گوش می رسد که بر اساس آن دو کشور، علیه کالاهای وارداتی از یکدیگر، دیوار تعرفه ها را بالا برده اند. اگر چه تنش در تجارت خارجی دو کشور، موضوع جدیدی نیست و از سال ۲۰۰۱ که چین به سازمان تجارت جهانی پیوست وجود داشته است و به نظر می رسد این کشور آغاز گر آن بوده، اما با این حال، جرقه تنش تجاری اخیر، توسط ترامپ زده شد. این که اکنون چه اتفاقاتی و با چه پیشینه ای رخ داده، آینده این روابط چگونه خواهد شد و همچنین تبعات آن بر اقتصاد دنیا و ایران چیست، موضوعاتی است که در حد اجمال، در گزارش امروز به آن خواهیم پرداخت.

حدود یک ماه قبل بود که ترامپ رئیس جمهور آمریکا در تصمیمی جدید، تعرفه واردات فولاد و آلومینیم را برای حمایت از صنایع داخلی این کشور به ۲۵ و ۱۰ درصد افزایش داد. اقدامی که اگر چه به ظاهر با هدف بالابردن دیوارهای این کشور برای مقابله با واردات انجام شد، اما در تقابل با سیاست های تجارت آزاد جهانی است.

این تصمیم در ابتدا به طور عام گرفته شد، اما به دلیل اعتراض ها به ایالات متحده آمریکا در نهایت اوایل فروردین ماه، این کشور، به طور موقت اتحادیه اروپا و شش کشور شامل آرژانتین، استرالیا، برزیل، کانادا، مکزیک و کره جنوبی را از این افزایش تعرفه مستثنا کرد.

بدین ترتیب، اکنون تقریباً واردکنندگان عمده فولاد به آمریکا غیر از ژاپن، چین، روسیه و ترکیه در معرض این تصمیم جدید قرار دارند. در این میان، چین برخلاف کشورهای دیگر مشمول این تعرفه ها، از فروردین ماه امسال دست به اقدامات متقابلی زد که به نظر می رسد تبدیل به یک جنگ تجاری و تعرفه ای بین این دو کشور شده است. (نمودار ۱)

■ ۴ اقدام متقابل چین و آمریکا پس از جرقه جنگ جدید تجاری ترامپ

در حدود سه هفته گذشته، در چندین تصمیم متقابل، چین و آمریکا تعرفه کالاهای مورد مبادله دو کشور را افزایش دادند.

۱- ابتدا چین تصمیم آمریکا برای اعلام تعرفه های جدید بر واردات فولاد و آلومینیم را با وضع تعرفه های جدید برای گوشت، میوه و دیگر محصولات آمریکایی پاسخ داد. این تعرفه ها در مجموع شامل ۱۲۸ کالای آمریکایی شدند. وزارت دارایی چین اعلام کرد که تعرفه واردات محصولات گوشت خوک و آلومینیم و برخی میوه های آمریکایی را ۱۵ تا ۲۵ درصد افزایش خواهد داد. در این رابطه برخی منابع ارزش کالاهایی را که مشمول این تعرفه مازاد می شوند، حدود سه میلیارد دلار اعلام کردند.

۲- این اقدام چینی ها از سوی ترامپ به سرعت پاسخ داده شد. به طوری که رئیس جمهور ایالات متحده روز سه شنبه هفته قبل، فهرستی از تولیدات چینی را اعلام کرد که تعرفه های گمرکی بیشتر بر آنان وضع خواهد شد. در مجموع فهرست یاد شده حاوی ۱۳۰۰ قلم از محصولات چینی بود که ۲۵ درصد تعرفه گمرکی بیشتر بر آن ها اعمال می شود. ارزش این اقلام تجاری ۵۰ میلیارد دلار برآورد می شود. اقلامی که تعرفه اضافه گمرکی بر آن ها وضع شد، بیشتر شامل محصولات غیرمصرفی از جمله مواد شیمیایی تا قطعات الکترونیکی بود.

۳- از سوی دیگر چین دوباره و به سرعت به اقدام آمریکا واکنش نشان داد. در این باره وزارت بازرگانی چین در پاسخ به تعرفه های پیشنهادی دولت آمریکا اعلام کرد که تغییرات تعرفه ای جدید بر حدود ۵۰ میلیارد دلار از صادرات محصولات آمریکایی به چین اعمال خواهد شد. به گزارش تسنیم به نقل از بلومبرگ، مقامات چینی گفتند که اجرای این تعرفه ها بستگی به آن دارد که آمریکا چه زمانی تعرفه های اعلام شده اش علیه کالاهای چینی را به اجرا بگذارد. از سوی دیگر، چین از آمریکا به سازمان تجارت جهانی شکایت کرد. نماینده این کشور در سازمان تجارت جهانی این اقدام را نقض شدید و عامدانه اصول بنیادین سازمان تجارت جهانی توصیف کرد.

۴- پس از آن نیز ترامپ به نماینده تجاری آمریکا دستور داد طرح اعمال تعرفه گمرکی بر واردات ۱۰۰ میلیارد دلار دیگر از کالاهای چینی را مدنظر قرار دهد. ترامپ چین را به رویارویی ناعادلانه در تلافی کردن اقدامات آمریکا متهم کرد و گفت: چین انتخاب کرده است که به تولیدکنندگان و کشاورزان آمریکایی آسیب بزند.

به گزارش روزنامه دنیای اقتصاد به نقل از موسسه اقتصاد بین الملل پترسون، هم اکنون میزان کالاهای مورد تحریم چین و آمریکا در جنگ تجاری اخیر به شرح نمودار ۲ است. البته می توان گفت فهرست هایی که دو کشور در خصوص افزایش تعرفه منتشر کرده اند، هنوز از تهدید فراتر نرفته و به اجرا نرسیده اند.

■ سابقه تنش تجاری چین و آمریکا

اگر چه از تحولات اخیر به عنوان جنگ تجاری چین و آمریکا نام برده می شود، اما واقعیت آن است که این رقابت یا گلایه های متقابل یا هر چیزی که اسم آن را بگذاریم، از سال ها قبل بین دو کشور و به ویژه از سوی آمریکا به وجود آمده است. نگاهی به پیشینه روابط تجاری دو کشور نشان می دهد که پس از آغاز خیز چین به سوی اصلاحات اقتصادی و تجارت آزاد، این روابط روز به روز تقویت شد. به طوری که مبادلات تجاری دو کشور در سال ۱۹۷۸ که حدود یک میلیارد دلار بود، در سال ۲۰۱۰ به حدود ۴۰۰ میلیارد دلار رسید و اکنون همان طور که در نمودار ۲ مشاهده می شود، این رقم به حدود ۶۳۰ میلیارد دلار رسیده است.

در میانه راهی که تا کنون دو کشور در قالب روابط تجاری طی کرده اند، عضویت چین در سازمان تجارت جهانی در سال ۲۰۰۱ یک نقطه عطف بود که در پی مذاکرات آمریکا با چینی ها به وقوع پیوست. آمریکایی ها در دهه ۹۰ و همزمان با دولت کلینتون، تلاش داشتند که مرحله نوینی از بازسازی اقتصاد را آغاز کنند و به همین دلیل توجه آن ها به توسعه روابط تجاری با کشورهای مستعدی مانند چین جلب شده بود. چرا که چین با جمعیت بیش از یک میلیارد نفر، بازار بسیار بزرگی برای آمریکا بود، این کشور با عضویت در سازمان تجارت جهانی مجبور می شد تا حد زیادی از تعرفه های گمرکی خود بکاهد و موانع غیر تعرفه ای را حذف کند، همچنین آمریکا از ساز و کار حل اختلافات سازمان تجارت جهانی می توانست به مثابه ابزاری برای جلوگیری یا حداقل محدودسازی فعالیت شرکت های چینی سازنده کالاهای تقلبی استفاده کند. مهم ترین نکته این که آمریکایی ها امیدوار بودند با عضویت چین در این سازمان، روند اصلاحات اقتصادی در این کشور شتاب پیدا کند و در میان مدت یا بلندمدت به اصلاحات سیاسی در این کشور منجر شود. با این حال، پس از عضویت چین در سازمان تجارت جهانی برخی مسائل در تجارت خارجی بین دو کشور یا به وجود آمد یا ادامه یافت. مسائلی که در اغلب آن ها ایالات متحده به صورت شاکی و چین به صورت مدافع ظاهر شد. موضوع اغلب شکایت های آمریکا در این بین، نقض مقررات سازمان تجارت جهانی اعلام شده است. برخی از این مسائل عبارت اند از:

*رعایت نشدن استانداردهای بهداشتی، کیفیت و ایمنی در برخی کالاهای چینی از جمله مواد غذایی، اسباب بازی و تایر و سایل نقلیه

*سطح پایین پایبندی چین به رژیم حقوق مالکیت فکری

*حمایت یارانه ای غیر منصفانه دولت چین از صادرات برخی محصولات چینی که منجر به مجادلاتی در روابط تجاری دو جانبه شده است.

*تضعیف پول ملی چین برای رونق صادرات

اما مهم ترین مسئله را می توان سیاست های پولی چین در سال های گذشته دانست. موضوعی که از آن به جنگ ارزی یاد می شود. بسیاری از تصمیم گیران و فعالان تجاری آمریکایی معتقدند که در سال هایی نظیر ۱۹۹۴ تا ۲۰۰۵، سیاست ارزی خاص چین یعنی ارزش گذاری پایین نرخ یوان در برابر دلار باعث شده صادرات ایالات متحده به چین گران تر و در مقابل صادرات چین به ایالات متحده ارزان تر تمام شود.

موضوعی که در جریان آن تجارت خارجی دو کشور، به طور مصنوعی از حالت توازن خارج شد. البته هر چند اعلام شد که چین بعدها تعدیل هایی در نظام ارزی خود انجام داده است، اما باز هم برخی انتقادها درباره آن باقی ماند. با توجه به رابطه پرفراز و نشیب تجاری چین و آمریکا، برخوردهای اخیر این دو کشور در صحنه تجارت خارجی را می توان دارای سابقه دانست. به ویژه با روی کار آمدن ترامپ و اتخاذ سیاست های تند حمایت گرایانه بر خلاف پیمان های بین المللی این کشور در سازمان تجارت جهانی، این موضوع تشدید شده است.

■ رقابت فشرده چین و آمریکا در اقتصاد و تجارت جهانی

اما برای این که تبعات تنش تجاری اخیر بین چین و آمریکا را بهتر ارزیابی کنیم، بهتر است ابتدا نگاهی به اقتصاد و تجارت دو کشور داشته باشیم. طبق آمارهای استاتیستا، در سال ۲۰۱۶، آمریکا بزرگ ترین اقتصاد دنیا از منظر تولید ناخالص داخلی بوده و چین بعد از آن قرار گرفته است. در این سال، GDP آمریکا به بیش از ۱۹ هزار میلیارد دلار و GDP چین به حدود ۱۲ هزار میلیارد دلار رسیده است. پس از این دو، کشورهایی همچون ژاپن و آلمان با فاصله قرار گرفته اند. از سوی دیگر آمارها نشان می دهد که این دو کشور از جمله بازیگران تجارت خارجی در دنیا در سال های اخیر بوده اند. به عنوان مثال، در سال ۲۰۱۵، چین با صادرات ۲/۲۷۵ تریلیون دلاری با سهم ۱۳/۹ درصدی از کل صادرات دنیا، بزرگ ترین صادر کننده دنیا بوده و پس از آن، آمریکا با ۱/۵ تریلیون دلار یعنی سهم ۹/۱ درصدی قرار داشته است. از سوی دیگر، در همین سال آمریکا با ۲/۴۰۸ تریلیون دلار، سهم ۱۳/۸ درصدی از کل دنیا داشته و بزرگ ترین وارد کننده دنیا لقب گرفته است و پس از آن، چین با ۱/۶۸۲ تریلیون دلار واردات و اختصاص سهم ۱۰ درصدی از کل واردات دنیا، در مکان دوم قرار داشته است.

■ سنگینی کفه تجارت به سوی چین

به گزارش اقتصاد آنلاین، آمارهای تجاری چین و آمریکا نشان می دهد که روابط تجاری دو کشور در سال های اخیر به نفع چین تمام شده و تراز تجاری دو کشور به حدود ۴۰۰ تریلیون دلار به نفع این کشور رسیده است. (نمودار ۳)

از سوی دیگر در هم تنیدگی روابط تجاری دو کشور سبب شده است سهم چین از کل واردات آمریکا در روند مستمر و رو به رشدی افزایش یابد و به ۲۲ درصد از کل واردات این کشور در سال ۲۰۱۷ میلادی برسد. در همین شرایط سهم واردات چین از کل صادرات آمریکا ۸ درصد است. به عبارت دیگر ارزش بازار آمریکا برای چین نزدیک به سه برابر ارزش بازار چین برای آمریکاست. (نمودار ۴)

همچنین در سال ۲۰۱۳ میلادی ۲۳ درصد از صادرات چین به آمریکا انجام شده و در مقابل فقط ۷ درصد از واردات چین مربوط به آمریکاست. (نمودار ۵)

از مجموع این آمارها می توان نتیجه گرفت که بازار آمریکا در سال های اخیر موتور محرکه رشد صادراتی و به تبع آن رشد اقتصادی چین بوده است. بنابراین می توان گفت ترامپ نیز احتمالاً با علم به این موضوع و برای جامه عمل پوشاندن به سیاست های حمایت گرایانه خود، اقدام به فشار بر چین کرده است. این یک امتیاز برای آمریکاست. اما از سوی دیگر باید توجه داشت که چین با در اختیار داشتن ۱/۱۶۶ تریلیون دلار اوراق بهادار آمریکا، بزرگ ترین کشور دارنده این اوراق در جهان است و در صورت اوج گرفتن جنگ تجاری، اگر این کشور اقدام به فروش این اوراق کند، به کاهش ارزش این اوراق و بالارفتن نرخ بهره در آمریکا منجر خواهد شد که این افزایش نرخ، افزایش ارزش دلار در بازارهای جهانی و در نهایت افزایش واردات آمریکا را در پی خواهد داشت. موضوعی که افزایش تعرفه ها را که با هدف حمایت از تولید داخلی آمریکا طراحی شده تا حدی خنثی خواهد کرد. شاید به همین دلایل لری کودلو مشاور ارشد اقتصادی رئیس جمهور آمریکا این احتمال را مطرح کرده است که افزایش تعرفه ها برای کالاهای چینی عملا به مرحله اجرا نرسد و دو کشور راه مذاکره را در پیش گیرند.

■ گمانه زنی هایی از تاثیر تنش تجاری آمریکا و چین بر اقتصاد ایران

اگر چه روابط اقتصادی در دنیای امروز، به طور پیچیده ای با روابط سیاسی و راهبردی کشورها مرتبط است، اما اگر صرفاً از منظر اقتصادی تاثیر تنش تجاری آمریکا و چین بر اقتصاد ایران را بررسی کنیم، می توان به برخی نشانه ها اشاره کرد. بدین صورت که اگر صادرات چین واقعاً از سوی آمریکا مورد تهدید قرار گیرد، این کشور احتمالاً به دنبال کشورهای جایگزین در این زمینه خواهد بود. با توجه به این که این کشور اکنون بزرگ ترین شریک تجاری ایران در واردات است، می توان افزایش و تسهیل بیش از پیش واردات به ایران را از منظر تجارت کالایی در نظر داشت. از سوی دیگر، چین از بزرگ ترین واردکنندگان انرژی از جمله گاز در جهان است و اکنون به افزایش تعرفه واردات برخی مشتقات گازی از آمریکا تهدید کرده است. در صورتی که این تهدید نیز جامه عمل به خود بپوشد، توجه این کشور به سوی منابع انرژی و گاز دیگر مناطق از جمله خاورمیانه و به ویژه ایران (به عنوان یکی از بزرگ ترین دارندگان ذخایر گاز دنیا) جلب خواهد شد.

البته در این میان نباید از تاثیر ریسک تجاری ایجاد شده بر دیگر بازارها غافل بود. خصلت بازارهای جهانی این است که با افزایش هر نوع ریسکی که بوی جنگ و تقابل می دهد، به سوی دارایی های با ریسک پایین تر مانند طلا سوق پیدا خواهد کرد. بنابراین افزایش تقاضا برای این کالای فی نفسه ارزشمند، می تواند چشم انداز افزایش قیمت را برای آن به همراه داشته باشد. از سوی دیگر، کاهش چشم انداز رشد اقتصاد جهانی در نتیجه تقابل کشورها از جمله تقابل تجاری چین و آمریکا، می تواند با محدود کردن چشم انداز رشد جهانی و مصرف انرژی، منجر به کاهش قیمت کالاهایی مانند نفت شود. این ها موضوعاتی هستند که به طور ثانویه و در حاشیه جنگ تجاری آمریکا و چین می توانند بر اقتصاد ایران اثرگذار باشند.

نمودار۳
تراز تجاری و صادرات و واردات آمریکا با چین

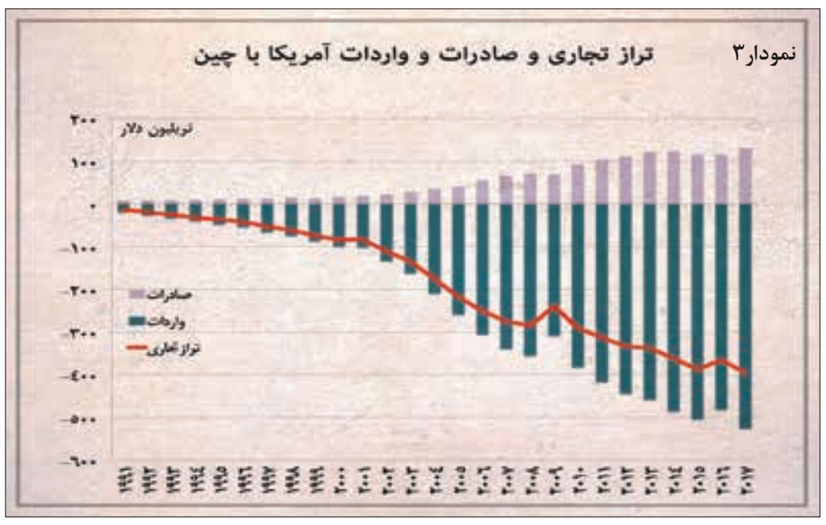

نمودار۴
سهم چین از صادرات و واردات آمریکا

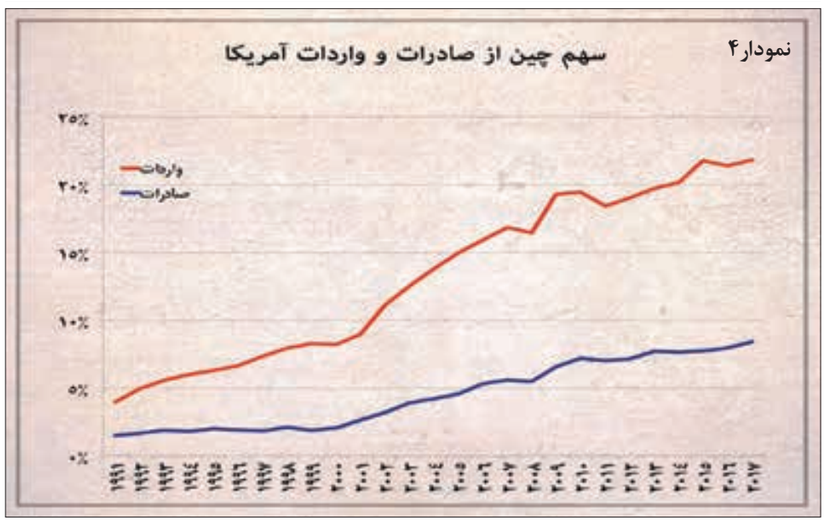

نمودار۵
سهم آمریکا از صادرات و واردات چین

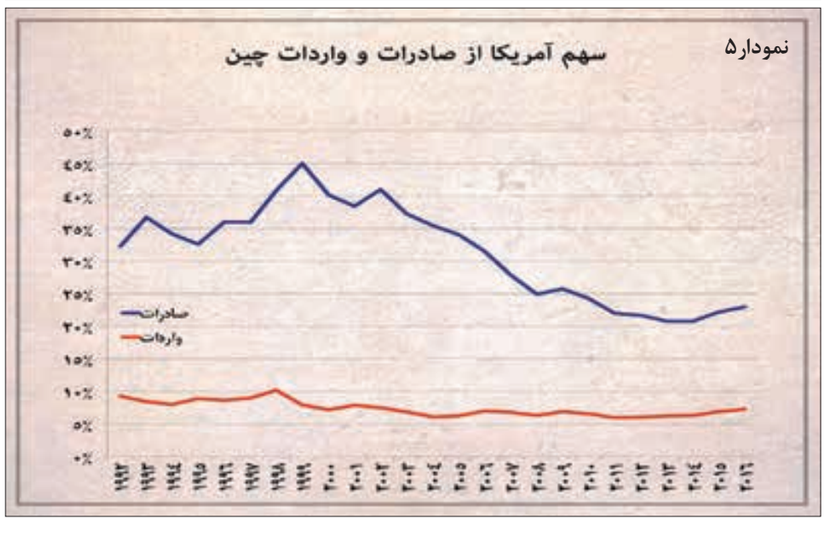

نمودار۲- خط مقدم «جنگ تجاری» آمریکا و چین(تجارت کالا در ۲۰۱۷)

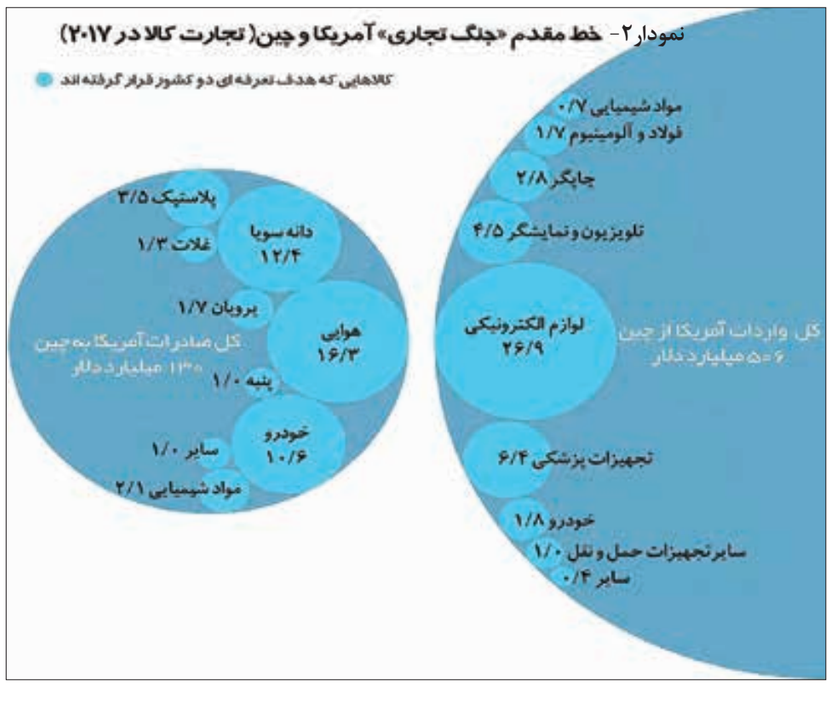

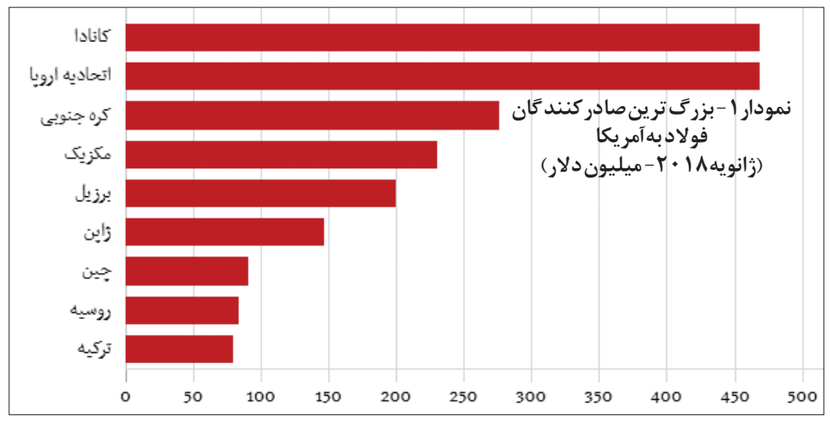

جدول متوسط [شماره ۷۰۸۷]

طراح جدول: مریم احمدی

افقی:
۱- خودداری - کتف - قدیمی ترین منطقه فلات ایران ۲- حملهٔ ناگهانی بر دشمن - خرابه - مجنون ۳- ریشه خارجی - سلاح کاشتنی - واحد سطح - سبزی ریشه ای ۴- نیز - مهیا - زمستان - مهراس - شگرد ۵- رودمرزی - پرده دری - نخبه - آفت گندم - سرخ رنگ ۶- نومید - اریب - غلاف شمشیر - بیرق ۷- بهشت شداد - مکیدن - وسط - بخشی از پا - الفت ۸- برهنه - قدیمی - رایگان - مرطوب - پهلوان ۹- منزل - پسوند شباهت - شکننده - سگ بیمار ۱۰- ناگهان - فشرده - آرمانی ۱۱- بازاریاب - تنبل - از برنامه های طنز تلویزیون

عمودی:
۱- میل به غذا - بایگانی ۲- دشنام - تلخی - چه کسی ۳- ماه پرتابی - نقره - از رنگ ها ۴- تکبر - اجرت ۵- مختصر - تبحر ۶- لحظه - ثروتمند - بر لبان درویش ۷- سنگ طلق - آخرین نازی ۸- پایتخت اروپایی - دریا - مادر ۹- از حروف الفبا - تندرست - تنها ۱۰- اگر - فساد - بهتان ۱۱- صبحانه نخورده - یادداشت - سودای ناله ۱۲- نفس خسته - مادر پیامبر گرامی اسلام (ص) - خطای فوتبالی ۱۳- علامت جمع - ماه سرد - لطیف ۱۴- راه میان بر - خاکستری ۱۵- دوستی - سپهر - از برونه ها ۱۶- محصول رودبار - زهره ۱۷- هجوم - هدیه ۱۸- توان - شاهد - یله ۱۹- از حروف الفبای بیگانه - یارو - اشاره به دور ۲۰- مخفیانه - دودمان

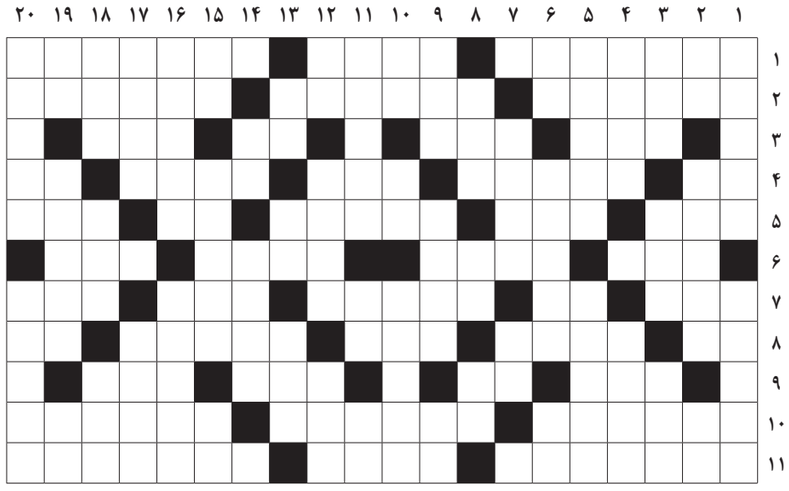

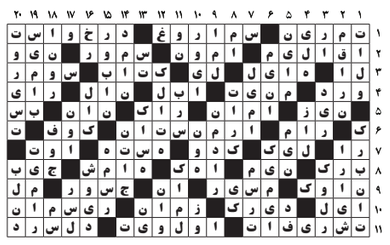

حل جدول شماره ۷۰۸۶

جدول سخت [شماره ۲۹۸]

طراح جدول: بیژن گورانی

افقی: ۱- کنایه از مال و ثروت فراوان است - تابلویی زیبا اثر هنرمندانه رضا عباسی - تکرار حرفی ۲- فقدان آشفتگی - سفیداب - غذای لذیذ و محبوب ژاپنی ها - آرامگاه ۳- نخستین دوره از دوران سوم زمین شناسی - نام سابق زیمبابوه - شهری در شمالی ترین نقطه گیلان ۴- هجوم - کان - نوعی قایق چوبی - نشانه و اثر ۵- یکدندگی - برگشتن - ضمیر متکلم وحده - خمره - واحد اندازه گیری توان الکتریکی ۶- خدمتکار - ایده آلیست - رتیل ۷- نفرین - نقطه شروع - از تقسیمات کشوری - نایژه - تیر پیکاندار ۸- معصیت - به هدر رفته - فلانی - آزرده و دلگیر ۹- کیسه دار کوچک استرالیایی که همیشه لبخند بر لب دارد - نام قدیم این شهر دزدآب بوده است - سدی در تهران روی رودخانه جاجرود ۱۰- خودروی زرهی - مسکوک عهد دیلمیان - سرو کوهی - هواپیمای جنگی ۱۱- شگرد - رمانی نوشته فریبا وفی - پدر علم روباتیک ایران.

عمودی: ۱- شکم بند طبی - مجاز شرعی - اسب یدک ۲- مجموعه کارهایی که به سربازان آموزش داده می شود - نوعی تسهیلات بانکی ۳- زیبا - رنگارنگ ۴- بسیار بخشنده - خدمتکار ۵- رودآراز - رهبر قزاق های روسی و فاتح سیبری ۶- هدیه چهره گشایی عروس - کمانچه کش فقید موسیقی ایرانی ۷- غوزه پنبه - بندگان - ویتامین انعقاد خون ۸- دستگاهی برای شکل دادن به فلزات - قطع طریق ۹- دانشگاهی در مکزیک با معماری مدرن - برادران مخترع هواپیما ۱۰- عسل - زن نافرمان ۱۱- شعله آتش - واحد شمارش لباس ۱۲- هم آواز - در حال گریستن ۱۳- ماه یازدهم فرنگی - قلیل ۱۴- ریه - رشته ای در شمشیر بازی - رام نشده! ۱۵- شیوه اداره امور - نوعی اسلحه کمری ۱۶- شعر گفتن - واحد قدیمی اندازه گیری وزن ۱۷- مثل و مانند - سبز تیره ۱۸- سبز چشم - نویسنده فرانسوی رمان طاعون ۱۹- بسیار گرم - دماغه ای در جنوب آفریقا ۲۰- غار بعثت - خودخواهی - مزه خرمالو.
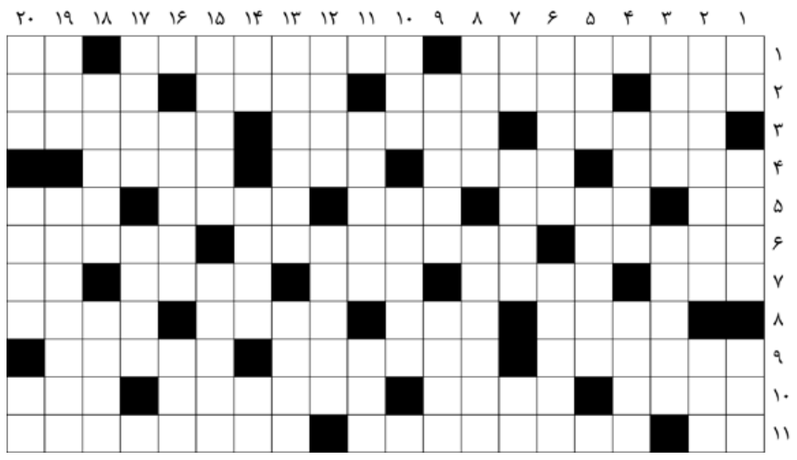
حل جدول شماره ۲۹۷